

คู่มือจริยธรรม และจรรยาบรรณ
ของพนักงาน อ.ต.ก.

อ.ต.ก.
องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

สารบัญ

Contents

4 คำนำ

5 วิสัยทัศน์ขององค์กร, พันธกิจขององค์กร

นโยบายขององค์กร, จรรยาบรรณในการดำเนินงาน

6 จรรยาบรรณของพนักงาน

7 ข้อพึงปฏิบัติของผู้บริหาร

9 ข้อพึงปฏิบัติของพนักงาน

11 ข้อแนะนำเมื่อพนักงานมีปัญหา

12 ภาคผนวก

- หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0205/1543

ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544

คำนำ

การบริหารงานให้เข้าสู่รูปแบบของระบบธรรมาภิบาลตามนโยบายรัฐบาล โดยเฉพาะแนวทางการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจที่ดี ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อผล การปฏิบัติหน้าที่ ความสำนึกในหน้าที่ การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ความโปร่งใส การ มีวิสัยทัศน์ การส่งเสริมพัฒนาการกำกับดูแล

นอกจากหน่วยงานจะได้กำหนดทิศทางการดำเนินงาน จัดระบบของ องค์กร ระบบการบริหาร ระบบสารสนเทศ ให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของ องค์กร ด้วยความเหมาะสมและทันสมัยแล้ว การบริหารที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จสูงสุด อย่างแท้จริง จึงมีความจำเป็นบุคคลากรทุกระดับและทุกคน จะต้องมึจิตสำนึกความ ประพฤติปฏิบัติ ยึดมั่นในหลักคุณธรรม จรรยาบรรณขององค์กร มีความรักสามัคคี มี ความเจริญทางด้านจิตใจ และพนักงานที่ดีควรปรับปรุงความรู้ ความสามารถ และ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

1. วิสัยทัศน์ขององค์กร

เป็นองค์กรที่บริหารจัดการด้านการตลาดอย่างเป็นธรรมเพื่อนำไปสู่ความผาสุกของเกษตรกร

2. พันธกิจขององค์กร

- 2.1 ปรับปรุงพัฒนาและบริหารตลาดกลาง / คลังสินค้า
- 2.2 จัดทำ / กำหนดปัจจัยการผลิต ผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพราคาเป็นธรรม
- 2.3 สร้างช่องทางการจำหน่ายสินค้าโดยความร่วมมือกับเกษตรกรสถาบันเกษตรกร เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายให้เป็นระบบครบทุกภูมิภาค
- 2.4 พัฒนาใช้ประโยชน์พื้นที่ที่อยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- 2.5 สร้างระบบสารสนเทศเพื่อให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกร ภาคอื่นของสังคม
- 2.6 ปรับปรุงพัฒนาความรู้และขีดความสามารถของพนักงานให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.7 ดำเนินการสนองนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล

3. นโยบายขององค์กร

ดำเนินงานสนองนโยบายของรัฐบาล ในการช่วยเหลือเกษตรกร ด้วยการจัดหาแหล่งกระจายสินค้าและยกระดับสินค้าเกษตรขณะเดียวกันกับการดำเนินธุรกิจเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับองค์กร

4. จรรยาบรรณในการดำเนินงาน

ดำเนินงานตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดให้สำเร็จบนพื้นฐานของความสุจริต ความเป็นธรรม จริยธรรม รักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ ขององค์กร และตระหนักในคุณค่าของพนักงาน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการเป็นตัวแทนขององค์กร โดยการมีส่วนร่วมและสนับสนุนความสำเร็จขององค์กร

5. จรรยาบรรณของพนักงาน

5.1 ความซื่อสัตย์สุจริต พนักงานพึงปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เห็นแก่อาภิลิขิตใจ หรือประโยชน์ตอบแทนอื่นใด และไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว เครือญาติหรือบุคคลใด ๆ

5.2 ความขยันหมั่นเพียร พนักงานพึงปฏิบัติงานในหน้าที่ ที่รับผิดชอบด้วยความขยันหมั่นเพียรตั้งใจและเอาใจใส่ ตลอดจนอุทิศตนให้กับงานขององค์กรอย่างเต็มความสามารถ

5.3 ความมีจิตสำนึก พนักงานพึงระลึกว่านอกจากตนมีหน้าที่ต้องปฏิบัติงานแล้วยังต้องมีความรับผิดชอบต่องานขององค์กรโดยการให้ความร่วมมือกันอย่างเต็มกำลังความสามารถ มีความสามัคคี รู้จักยกย่อง ทั้งสำนึกอยู่เสมอว่าตนมีหน้าที่ให้บริการ และสร้างความพึงพอใจแก่เกษตรกรและผู้รับบริการอื่น ๆ

5.4 ความมีระเบียบวินัย พนักงานพึงประพฤติและปฏิบัติตามข้อบังคับระเบียบ และคำสั่ง รวมทั้งการสั่งการของผู้บังคับบัญชาขององค์กรโดยเคร่งครัด

5.5 การรักษาความลับ ไม่เปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับขององค์กร และดำเนินการตามหลักเกณฑ์และข้อกำหนดเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร

5.6 ความระมัดระวังในการใช้ทรัพย์สินขององค์กร พนักงานพึงใช้และระมัดระวังรักษาทรัพย์สินขององค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่นำไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวหรือบุคคลภายนอก ต้องทนุบำรุงรักษาทรัพย์สินขององค์กร เพื่อประโยชน์ในการใช้สอยอย่างมีประสิทธิภาพ

5.7 การประกอบกิจการส่วนตัว พนักงานไม่พึงประกอบกิจการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการแข่งขันหรือขัดแย้งทางผลประโยชน์กับกิจการขององค์กร

5.8 การใช้สิทธิทางการเมือง พนักงานพึงมีเสรีภาพในการใช้สิทธิทางการเมือง เช่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

6. ข้อพึงปฏิบัติของผู้บริหาร

6.1 ผู้บริหารต้ององค์กร

6.1.1 บริหารงานสนองนโยบายรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ควบคู่ไปกับการดำเนินธุรกิจ เพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับองค์กร

6.1.2 ปรับกลยุทธ์ในการบริหารงานให้ทันกับยุคสมัย และอยู่ภายใต้ข้อกฎหมายและหลักเกณฑ์

6.1.3 เพิ่มพูนองค์ความรู้ และบริหารการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

6.1.4 ปรับปรุงสถานที่ทำงานให้มีความปลอดภัยมีชีวนามัยในการทำงาน จัดการดูแลป้องกันไม่ให้ทรัพย์สินใด ๆ ขององค์กรเสื่อมค่าหรือเสียหายโดยไม่มีเหตุอันควร

6.1.5 ไม่ประกอบกิจการ หรือปฏิบัติงานใด ๆ ที่ลักษณะเป็นการแข่งขันหรือขัดผลประโยชน์องค์กร

6.1.6 ไม่เปิดเผยข้อมูลลับขององค์กร และดำเนินตามหลักเกณฑ์และข้อกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร

6.1.7 ไม่อาศัยตำแหน่งหน้าที่ในการแสวงหาประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่น

6.1.8 ไม่เข้าร่วมในการพิจารณาหรือดำเนินการใด ๆ ที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสีย หรืออาจทำให้การพิจารณาหรือการดำเนินการนั้นเสียความยุติธรรม

6.2 ผู้บริหารต่อพนักงาน

6.2.1 ให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมแก่ความซื่อสัตย์สุจริต ความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบและผลการปฏิบัติงานของพนักงานแต่ละคน

6.2.2 ดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในการทำงานให้มีความเหมาะสมกับสภาวะการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัยต่อชีวิต ต่อสุขภาพอนามัยร่างกายและทรัพย์สินของ พนักงาน

6.2.3 การแต่งตั้ง โยกย้าย รวมถึงการให้รางวัลและการลงโทษพนักงาน ต้องกระทำด้วยความสุจริตใจและตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรู้ ความสามารถและความเหมาะสมของพนักงานนั้น ๆ

6.2.4 ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาองค์ความรู้ ความสามารถของพนักงาน โดยให้โอกาส พนักงานอย่างทั่วถึงตามความเหมาะสม

6.2.5 รับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของพนักงาน ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสมเหตุสมผล

6.2.6 ปฏิบัติและดูแล ให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพนักงานอย่างเคร่งครัด

6.2.7 หลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อหน้าที่การงานของพนักงาน ตลอดจนการกระทำที่อาจคุกคาม และสร้างความกดดันต่อสภาพจิตใจ ของพนักงานโดยไม่จำเป็น

6.2.8 ให้เกียรติและปฏิบัติต่อพนักงานด้วยความสุภาพ

6.2.9 ส่งเสริมให้พนักงานรักษาจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานและในการประพฤติปฏิบัติทั่วไป

6.2.10 ไม่ขัดขวางหรือทำให้เสียความยุติธรรม เมื่อมีการเปิดเผยการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมายหรือไม่เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับขององค์กร

6.2.11 จัดให้มีการดูแลในเรื่องสวัสดิภาพ และสวัสดิการในการทำงาน ให้อยู่ในมาตรฐานที่ดีตามความเหมาะสม

6.2.12 ส่งเสริมให้พนักงานตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในองค์กร ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6.3 ผู้บริหารต่อเกษตรกรและผู้รับบริการ

6.3.1 สร้างความพึงพอใจแก่เกษตรกรและผู้รับบริการ ด้วยการบริการที่มีคุณภาพและเป็นธรรม

6.3.2 เปิดเผยข้อมูลและข่าวสาร เกี่ยวกับบริการที่พึงเปิดเผยอย่างครบถ้วนถูกต้อง ในเวลาอันควรและไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง

6.3.3 ไม่ทำให้เกษตรกรและผู้รับบริการเกิดความเข้าใจผิด เกี่ยวกับคุณภาพ ราคา จำนวน หรือเงื่อนไขใด ๆ ของการบริการ และหากเกิด หรือน่าจะเกิดความเข้าใจ ผิดดังกล่าวก็จะต้องรีบแก้ไขปรับปรุงโดยเร็วที่สุด

6.3.4 เอาใจใส่ดูแล และรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าและเกษตรกรอยู่เสมอ

6.3.5 ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำมั่นที่ได้ให้ไว้ต่อลูกค้า และในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำมั่นดังกล่าวได้ ก็ต้องรีบแจ้งให้ทราบโดยเร็ว เพื่อร่วมกันพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหา

6.3.6 ไม่กำหนดเงื่อนไขการค้าที่ไม่เป็นธรรมต่อเกษตรกรและผู้รับบริการ

6.3.7 พิจารณาความต้องการของเกษตรกรและผู้รับบริการ และสร้างบริการใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ

6.4 ผู้บริหารต่อสังคมส่วนรวม

6.4.1 คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และไม่กระทำการใด ๆ ที่จะมีส่วนเสียหายต่อชื่อเสียงของประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และประโยชน์สาธารณะ

6.4.2 ให้การสนับสนุนแก่กิจกรรม ที่จะมีส่วนสร้างสรรค์สังคมอย่างสม่ำเสมอ

6.4.3 ส่งเสริมและปลูกฝังให้เกิดจิตสำนึกของความรับผิดชอบต่อสังคมในหมู่พนักงาน

6.4.4 ไม่กระทำการช่วยเหลือ สนับสนุนหรือยอมเป็นเครื่องมือ ที่จะทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมาย

6.4.5 รายงานข้อมูลเกี่ยวกับการฝ่าฝืนหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายต่าง ๆ ต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและให้ความร่วมมือด้วยดีในการพิจารณาคำเนิการของหน่วยงานนั้น ๆ

7 ข้อพึงปฏิบัติของพนักงาน

7.1 ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเที่ยงธรรมด้วยความรับผิดชอบรอบคอบ ทุ่มเทกำลังกาย และกำลังความคิดในการทำงานโดยถือประโยชน์ขององค์กรเป็นสำคัญ

7.2 ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร รวมทั้งหมั่นศึกษาหาความรู้และแสวงหาแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

7.3 ใช้ทรัพย์สินขององค์กรให้ได้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และดูแลมิให้เสื่อมค่าหรือเสียหาย อีกทั้งมิใช่ทรัพย์สินขององค์กรโดยไม่เกิดประโยชน์แก่องค์กรและไม่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองและผู้อื่น

7.4 ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำหรือปกปิดการกระทำหรือปกปิดการกระทำใดๆ ที่อาจขัดแย้งทางผลประโยชน์กับองค์กร หรืออาจทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยความยุติธรรมหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกปิดการกระทำใด ๆ ที่ผิดกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับขององค์กร

7.5 ไม่ใช้ข้อมูลขององค์กร เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

7.6 ละเว้นหรือหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นต่อบุคคลภายนอก หรือ สื่อมวลชน ในเรื่องที่อาจกระทบกระเทือนต่อชื่อเสียง และการดำเนินงานขององค์กร โดยตนเองไม่มีอำนาจหน้าที่

7.7 รักษาความลับของลูกค้า เกษตรกร โดยดูแลระมัดระวังมิให้เอกสาร หรือ ข่าวสารอันเป็นความลับรั่วไหลหรือตกไปถึงผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง โดยไม่มีเหตุผลสมควร

7.8 ให้เกียรติผู้อื่น และพึงรักษาเกียรติของตนให้เป็นที่ยอมรับในสังคม

7.9 ไม่กระทำการใดๆ ด้วยความประพฤติ หรือด้วยวาจาซึ่งจะมีผลเป็นการให้ร้ายต่อผู้บริหารและพนักงานอื่นโดยปราศจากมูลความจริง

7.10 ช่วยดูแลรักษาความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน

7.11 ไม่อาศัยความเป็นพนักงานหรือตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

7.12 ให้ข้อมูลแก่ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากพบว่ามีการกระทำใด ๆ ในองค์กรที่ผิดกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ

7.13 ไม่กระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์ และชื่อเสียงขององค์กร

7.14 ไม่กระทำการใดๆ อันเป็นการเรียกร้อง หรือส่อไปในทางเรียกร้องหรือรับสิ่งของหรือผลประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นที่มีหน้าที่ หรือธุรกิจเกี่ยวข้องกับองค์กร เว้นแต่เป็นการรับในโอกาสหรือเทศกาลอันเป็นประเพณีนิยมที่คนทั่วไปพึงปฏิบัติต่อกัน โดยให้รับได้เฉพาะของกำนัลที่ไม่มีมูลค่าทางการค้า หรือมีมูลค่าไม่เกิน 3,000 บาท ทั้งนี้ รวมถึงการไม่เข้าไปเกี่ยวข้องทางการเงินหรือก่อภาระผูกพันทางการเงินใด ๆ กับบุคคลดังกล่าว

7.15 ช่วยเสริมสร้างการร่วมกันทำงาน โดยให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อประโยชน์ต่องานขององค์กรโดยส่วนรวม

7.16 เอาใจใส่อย่างจริงจัง และเคร่งครัดต่อกิจกรรมทั้งปวงที่จะเสริมสร้างคุณภาพประสิทธิภาพและการพัฒนาองค์กรไปสู่ความเลิศ

7.17 ปฏิบัติตนให้เป็นที่เคารพนับถือของผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานโดยทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี

7.18 ปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ และปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานด้วยความมีน้ำใจและให้ความเคารพในเกียรติและเคารพในสิทธิของพนักงานอื่นในองค์กรเดียวกัน

7.19 ไม่ประกอบกิจการ หรือปฏิบัติงานใด ๆ ที่มีผลประโยชน์หรืออาจขัดกับผลประโยชน์ขององค์กร

7.20 ไม่เข้าร่วมในการพิจารณาหรือดำเนินการใด ๆ ที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสีย หรืออาจทำให้การพิจารณาหรือการดำเนินการนั้นเสียความยุติธรรม

7.21 ประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และประเพณีอันดีงามอย่างถูกต้อง ไม่ว่าจะระบุไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ตาม

8. ข้อเสนอแนะเมื่อพนักงานมีปัญหา

ข้อพึงปฏิบัติที่กำหนดไว้นี้อาจไม่ครอบคลุมถึงทุกกรณีที่เกิดขึ้น ผู้บริหาร และพนักงานอาจประสบปัญหาในการตีความหรือมีปัญหาในทางปฏิบัติ เมื่อมีปัญหาในทางปฏิบัติดังกล่าวเกิดขึ้น ผู้บริหารและพนักงานควรปรึกษา ทหารหรือผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์และแนวทางการกำกับดูแลที่ดีในรัฐวิสาหกิจ

หลักการและเหตุผล

1. รัฐวิสาหกิจมีจำนวน 88 แห่ง มูลค่าทรัพย์สินรวมจำนวน 4.4 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 85 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ซึ่งถือเป็น Sector ที่มีนัยสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย ในจำนวนนี้รัฐวิสาหกิจบางแห่งอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ โดยการดำเนินการของรัฐวิสาหกิจเป็นปัจจัยสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย ดังนั้นจึงควรมีกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดีด้วยการกำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลการปฏิบัติงานและสามารถตรวจสอบได้ โดยจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ขององค์กร ทั้งในเชิงธุรกิจและในเชิงสังคมและผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นนักลงทุนเจ้าของกิจการ/ผู้ถือหุ้น พนักงาน และประชาชนเป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่ความโปร่งใสในการดำเนินกิจการและเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับกิจการ

2. การดูแลทรัพย์สินของรัฐวิสาหกิจซึ่งมีจำนวนมาก พึงต้องใช้ความระมัดระวังเพื่อลดปัญหาที่เกิดจากการทุจริตในภาครัฐ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องสร้างกลไกการกำกับดูแลที่ดี โดยกรรมการจะต้องเป็นผู้มีความอิสระในการตัดสินใจ และคำนึงประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

3. การสร้างกลไกและระบบการบริหารจัดการที่ดีซึ่งเรียกว่า Good Corporate Governance ให้เกิดในระบบรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้รัฐวิสาหกิจเป็นกลไกของรัฐในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ และเป็นพื้นฐานระยะยาวในการส่งเสริมการจัดการ การลงทุน โดยทำให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพ หากไม่มีการดำเนินการที่ทำให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดีแล้ว ย่อมทำให้เกิดผลกระทบด้านการลงทุน และทำให้ขาดความเชื่อมั่นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นนักลงทุน เจ้าของกิจการ/ผู้ถือหุ้น พนักงาน และประชาชน ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อกลไกตลาดเสรีได้

4.การจัดการที่ดีควรเริ่มจาก ผู้มีหน้าที่กำหนดนโยบายในรัฐวิสาหกิจ คือคณะกรรมการควรมีการแต่งตั้งกรรมการรัฐวิสาหกิจอย่างโปร่งใส โดยสรรหากรรมการที่มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ และเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน รวมถึงการกำหนดลักษณะที่ดีของกรรมการ เป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้เกิดการกำกับดูแลที่ดี โดยทำให้กรรมการมีวิสัยทัศน์ และความเข้าใจในการนำเอามาปฏิบัติจริง อันจะส่งผลให้กรรมการอิสระสามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระ โดยมีเป้าหมายในการขจัดอิทธิพลการแทรกแซงจากฝ่ายต่างๆ

ความสำคัญของการจัดให้มีหลักเกณฑ์และแนวทางการกำกับดูแลที่ดีในรัฐวิสาหกิจ

ความเป็นมา

โดยที่ภาครัฐได้กำหนดให้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. สร้างกฎเกณฑ์และกลไกที่ดีในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม
2. พัฒนาศักยภาพของนักวิชาการให้สามารถศึกษา ค้นคว้าและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารกิจการบ้านเมือง
3. ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการของภาครัฐและธุรกิจให้รวดเร็ว ชัดเจน และเป็นธรรม
4. ขยายโอกาสของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ
5. ขจัดการทุจริตประพฤติมิชอบและการหลีกเลี่ยงกฎหมาย เพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน ทั้งในภาครัฐและเอกชน

สำหรับการดำเนินการในรัฐวิสาหกิจ ที่ผ่านมามีได้ดำเนินการเกี่ยวกับการกำกับดูแลที่ดีไปแล้วหลายรูปแบบ เช่น กำหนดให้มี

- จรรยาบรรณของกรรมการในรัฐวิสาหกิจ
- การจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบในรัฐวิสาหกิจ
- การแก้ไขพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานในรัฐวิสาหกิจโดยให้ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจมาจากการคัดสรร และทำสัญญาจ้างด้วย โดยมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งที่ชัดเจน

ประโยชน์ของการมีการกำกับดูแลที่ดี

การที่รัฐวิสาหกิจจัดให้มีการกำกับดูแลที่ดี และมีการประเมินผลการกำกับดูแลที่ดี ในรัฐวิสาหกิจแล้ว ย่อมทำให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดในรัฐวิสาหกิจ และเป็นที่น่าพอใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของกิจการ/ผู้ถือหุ้น องค์กรรัฐวิสาหกิจและประชาชนดังต่อไปนี้

1. สร้างความโปร่งใส และมีมาตรฐานการปฏิบัติที่เป็นสากล
2. เป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือ และความมั่นใจแก่สาธารณชน เจ้าของกิจการ/ผู้ถือหุ้นนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ
3. สร้างความมั่นใจในการลงทุน และทำให้มูลค่ากิจการสูงขึ้น
4. ทำให้เกิดรูปแบบกิจการที่เป็นที่ยอมรับ และสามารถแข่งขันได้ในสภาพตลาดการแข่งขันเสรี
5. ทำให้เกิดการสร้างพันธมิตรผูกพัน เพื่อให้ผู้บริหารใช้อำนาจภายในขอบเขต รวมถึงการสร้างกรอบความรับผิดชอบของคณะผู้บริหาร และคณะกรรมการต่อผู้มีส่วนได้เสีย และสังคมส่วนรวมทำให้เกิดระบบความรับผิดชอบของผู้บริหารต่อกรรมการ และกรรมการต่อเจ้าของกิจการ/ผู้ถือหุ้นเป็นลำดับขึ้นไป
6. เป็นเครื่องมือการตรวจสอบการทำงานด้านต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อเป็นแนวทางเสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะให้กับองค์กร เพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
7. ป้องกันการแสวงหาประโยชน์จากการเป็นกรรมการ และเสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการ

หลักสำคัญสำหรับการจัดทำกำกับการกำกับดูแลที่ดี

หลักสำคัญในการจัดทำกำกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีหลักสำคัญ อันเป็นหลักสากลที่เป็นมาตรฐาน 6 ประการ ดังนี้

1. Accountability หรือความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ (ซึ่งอาจมีทั้งบวกและลบ)
2. Responsibility หรือความสำนึกในหน้าที่ด้วยขีดความสามารถและประสิทธิภาพที่เพียงพอ

3. Equitable Treatment หรือการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียอย่างเท่าเทียมกัน กล่าวคือผู้มีส่วนได้เสียโดยสุจริตจะต้องได้รับการพิจารณาให้เกิดความเท่าเทียมกัน เช่น การจัดซื้อจัดจ้างต้องให้ทุกคนได้รับความยุติธรรมและเท่าเทียมกัน หากมีการร้องเรียน ต้องมีคำอธิบายได้

4. Transparency หรือความโปร่งใส กล่าวคือ ต้องมีความโปร่งใสใน 2 ลักษณะดังนี้

(1) ความโปร่งใสในการดำเนินงานที่สามารถตรวจสอบได้

(2) มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส (Transparency of Information Disclosure) คือมีการแสดงผลประกอบการอย่างโปร่งใสแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

5. มี Vision ที่จะ Create Long Term Value หรือการมีวิสัยทัศน์โดยมองการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่กิจการในระยะยาว ที่จะสนองภารกิจโดยไม่ทำลายขีดความสามารถในระยะสั้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มมูลค่าใด ๆ นั้น จะต้องเป็นการเพิ่มความสามารถในทุกด้านเพื่อการแข่งขัน

6. Ethics คือการส่งเสริมพัฒนาการกำกับดูแล และจรรยาบรรณที่ดีในการประกอบธุรกิจ

หลักปฏิบัติของการกำกับดูแลที่ดีในรัฐวิสาหกิจ

การทำให้หลักเกณฑ์การกำกับดูแลได้ผลเป็นอย่างดี เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อเจ้าของกิจการ/ผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย โดยมีได้มุ่งเน้นที่ประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะนั้น มีหลักปฏิบัติที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การกำหนดกรอบการกำกับดูแลกิจการที่ดีในรัฐวิสาหกิจ

โดยที่ตลาดหลักทรัพย์ได้พยายามผลักดันให้มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Governance) ในกิจการเอกชนและรัฐวิสาหกิจที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ ประกอบกับรัฐวิสาหกิจเป็นกิจการของรัฐที่ต้องบริหารงานโดยยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก จึงต้องสร้างระบบการบริหารงานให้มีความโปร่งใส จึงสมควรกำหนดกรอบการกำกับดูแลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรัฐวิสาหกิจ ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ
2. โครงสร้างของคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ

3. แนวทางปฏิบัติของคณะกรรมการ
4. การสื่อสารให้ข้อมูลแก่เจ้าของกิจการ/ผู้ถือหุ้น ผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาชน
5. ความรับผิดชอบต่อสังคม และจริยธรรม (ไม่รวมคณะกรรมการตรวจสอบ)

2. การสร้างวิสัยทัศน์โดยมองการสร้างมูลค่าเพิ่มในระยะยาว

(1) การสร้างมูลค่าเพิ่ม

การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกิจการจะต้องเน้นไปในแนวทางการสร้างกำไรและเพิ่มมูลค่าให้กับกิจการ ทั้งนี้ จะต้องกระทำภายใต้กรอบจริยธรรมที่ดี โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายเพื่อประโยชน์ส่วนรวม อีกทั้งต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เจ้าของกิจการ/ผู้ถือหุ้น และนักลงทุน มีความเชื่อมั่นต่อผลการดำเนินงานในปัจจุบันและอนาคต

(2) การมีวิสัยทัศน์

องค์ประกอบหนึ่งที่จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ว่ากิจการมีการวางแผนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตเพื่อความมั่นคงและก้าวหน้าในระยะยาว สามารถแข่งขันได้ คือการมีวิสัยทัศน์ของกิจการให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อมีวิสัยทัศน์ที่ถูกต้องแล้ว ก็จะส่งผลให้การลงทุนทั้งในระยะยาวและระยะสั้นบรรลุตามเป้าหมาย เป็นเหตุให้การเพิ่มมูลค่ากิจการเป็นผลตามมา

การสร้างมูลค่าเพิ่มในระยะยาวและการสร้างวิสัยทัศน์ที่ดีได้จะต้องมีข้อปฏิบัติ ดังนี้

- (1) กำหนดทิศทางของกิจการในระยะเวลานึง ๆ และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
- (2) ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์อย่างรอบคอบโดยฉับพลัน เมื่อผลประกอบการไม่ประสบความสำเร็จดังที่วางแผนไว้

3. การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการแต่งตั้งและหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้แทนภาครัฐในรัฐวิสาหกิจ

(1) กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้แทนภาครัฐ และหน้าที่ของเจ้าของกิจการ/ผู้ถือหุ้น คณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจ และฝ่ายจัดการให้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งการแบ่งแยกภาระหน้าที่ที่ชัดเจนภายในฝ่ายจัดการ (ผู้บริหารระดับสูง)

(2) สร้างความมีส่วนร่วมในการสรรหากรรมการในภาครัฐวิสาหกิจ โดยมุ่งเน้นในประเด็นดังนี้

2.1 เจ้าของกิจการ/ผู้ถือหุ้น หรือประชาชน มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การแต่งตั้งกรรมการในรัฐวิสาหกิจ

2.2 กรรมการในรัฐวิสาหกิจ ควรมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

-จากรัฐมนตรีผู้กำกับดูแล เนื่องจากต้องรับผิดชอบต่อการบริหารงานรัฐวิสาหกิจนั้น

-จากส่วนราชการที่มีความเกี่ยวข้องกับนโยบายหรือการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ นั้น 1 คน

-จากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ซึ่งเป็นกรรมการอิสระ และต้องเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ ที่จะป็นประโยชน์ต่อรัฐวิสาหกิจ

2.3 มีการประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการทุกๆ ปี ในลักษณะที่เป็นการประเมินตนเอง (Self Assessment)

(3) การจัดทำบัญชีรายชื่อกรรมการอิสระ โดยมีคณะกรรมการสรรหาที่เป็นกลาง เพื่อทำหน้าที่สรรหาผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ และขึ้นทะเบียนไว้ให้เป็นมาตรฐานของคุณสมบัติสำหรับผู้ที่เหมาะสมจะได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นกรรมการอิสระในรัฐวิสาหกิจทั่วไป จากที่ปัจจุบันองค์ประกอบของคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายจัดตั้งของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่ง ซึ่งโดยทั่วไปประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่งกรรมการผู้แทนหน่วยงาน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ หรือกรรมการอื่น ซึ่งในจำนวนนี้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ/กรรมการอื่น มีจำนวนประมาณร้อยละ 50 ของกรรมการทั้งหมด ซึ่งรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งมีจำนวนกรรมการรวมทั้งหมดไม่เกิน 11 คน และหากกรณีจำเป็นให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดขออนุมัติคณะรัฐมนตรีเป็นการเฉพาะราย แต่งตั้งเพิ่มเติมได้ แต่ไม่เกิน 15 คน (มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติ มาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 56 เรื่องกรรมการของ รัฐวิสาหกิจ) ทั้งนี้ อำนาจการแต่งตั้งกรรมการเป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรี หรือ รัฐมนตรีว่าการฯ หรือที่ประชุมผู้ถือหุ้นแล้วแต่กรณี โดยขึ้นอยู่กับกฎหมายจัดตั้งของ รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งนั้น

4. การรายงานทางการเงิน รายงานทางการบริหารและการตรวจสอบ

อันเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลการดำเนินงาน เพื่อให้ได้รายงานทางการเงินที่น่าเชื่อถือ และเป็นการลดความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดผลเสียต่อกิจการ

5. การเปิดเผยข้อมูล

เกี่ยวกับธุรกรรมของรัฐวิสาหกิจ ทั้งข้อมูลทางการเงินและไม่ใช้การเงินอย่างครบถ้วนและเชื่อถือได้ เฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับความลับทางการค้าและรายงานทางการเงิน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจโดยรวม

คู่มือจริยธรรมและจรรยาบรรณ ของพนักงาน อ.ต.ก.

จัดทำโดย กองทรัพยากรบุคคล
องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
ที่อยู่ 101 ถนนกำแพงเพชร แขวงจตุจักร
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 02-2792080-9

Website www.mof.or.th

เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2551

*****

อ.ม.ก.
องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร